

**UCHWAŁA NR XII/71/15
RADY MIEJSKIEJ W DĄBROWIE BIAŁOSTOCKIEJ**

z dnia 1 grudnia 2015 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu wspierania rodziny na lata 2016-2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 poz. 1515), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332, poz. 1199) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dąbrowy Białostockiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016.

Gminny program wspierania rodziny na lata 2016 - 2018

Rozdział 1. Wprowadzenie i diagnoza problemu

1. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszym i głównym środowiskiem wychowawczym. To właśnie w niej tworzą się określone normy regulujące zachowania jej członków. Jednocześnie pewna grupa czynników związanych bezpośrednio ze stosunkami wewnętrznymi, nieprawidłowymi postawami rodziców, a także wpływami zewnętrznymi może w sposób znaczący obniżyć jej wpływ na kształtowanie prawidłowych postaw wśród dzieci.

Warunki społeczno – gospodarcze, w których funkcjonuje dzisiejsza rodzina wywierają daleko idące zmiany w podstawach społeczno – ekonomicznych, funkcjach oraz strukturze rodzinnej. Pojawiają się problemy, których współczesna rodzina nie jest w stanie pokonać samodzielnie. Podstawą społecznej pomocy rodzinom powinno być wsparcie w procesie prawidłowego budowania relacji w rodzinie oraz prawidłowym wypełnianiu ról rodzinnych i społecznych.

Problemy pojawiające się w funkcjonowaniu rodziny (np: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc w rodzinie) mogą wpływać na niewydolność opiekuńczo – wychowawczą, prowadząc do zaburzenia proces prawidłowego rozwoju dziecka.

Dlatego w stosunku do rodzin dysfunkcyjnych konieczne jest podjęcie interdyscyplinarnych, zintegrowanych działań profilaktycznych mających na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków do życia i rozwoju w środowisku rodzinnym poprzez przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny.

1.1 Podstawa prawna

Art.176. pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1.2 Podstawa działań

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

2. Ocena sytuacji

Diagnoza sytuacji lokalnej dotyczącej braku wydolności rodzin w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej dokonana została na podstawie materiałów własnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie Białostockiej oraz rozpoznania środowiskowego pracowników socjalnych, pedagogów i psychologów placówek oświatowych.

Z analizy powyższej wynika, że niepokojące deficyty w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zdiagnozowano w 30 rodzinach z terenu gminy Dąbrowa Białostocka. Znaczna część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia ze strony pracowników Ośrodka, kuratorów sądowych oraz pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, jest w stanie wypełniać funkcje opiekuńczo – wychowawcze w zakresie stwarzającym realną szansę na pozostawienie wychowujących się w nich dzieci w środowisku rodzinnym. Wśród opisywanych rodzin zdiagnozowano również takie, które w codziennym funkcjonowaniu wymagają objęcia dodatkowym wsparciem ze strony asystenta rodziny. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, bezrobocie, ubóstwo, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, trudnościami

adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym.

Istotną rolę w pomocy tym rodzinom odgrywa praca socjalna połączona ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Pracownicy socjalni mając bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku dokonują bieżącej analizy jej problemów i potrzeb.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z form pomocy społecznej w latach 2012 - 2014.

Rok	Liczba rodzin ogółem	Rodziny z dziećmi					
		ogółem	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 i więcej dzieci
2012	543	359	84	115	104	34	22
2013	524	343	106	94	85	36	22
2014	499	301	92	80	79	31	19

Tabela 2. Liczba założonych „Niebieskich kart” w rodzinach z problemem przemocy w latach 2012 - 2015 (X).

Rok	Liczba "Niebieskich kart"	
	ogółem	w rodzinach z dziećmi
2012	23	17
2013	35	18
2014	50	25
2015 (X)	63	26

Należy zwrócić uwagę, że działania wspierające podejmowane wobec rodzin niewydolnych wychowawczo mogą okazać się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak współpracy i zaangażowania z ich strony. W sytuacji kiedy dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może podjąć postanowienie o umieszczeniu zagrożonego dziecka w placówce opiekuńczej – wychowawczej lub pieczy zastępczej.

Z danych Ośrodka oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce wynika, że po 1 stycznia 2012 roku z terenu gminy Dąbrowa Białostocka w placówce opiekuńczej – wychowawczej zostało umieszczonych ośmioro dzieci pochodzących z dwóch rodzin, zaś w pieczy zastępczej troje dzieci (dzieci osierocone z trzech rodzin).

Działania zawarte w niniejszym programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności w celu przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich i społecznych.

Rozdział 2.

Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny

W strukturze lokalnej działa:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Białostockiej, w tym Punkt pomocy rodzinie – punkt interwencji kryzysowej,
- Zespół Interdyscyplinarny w Dąbrowie Białostockiej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrowie Białostockiej,
- Urząd Miejski w Dąbrowie Białostockiej,
- Komisariat Policji w Dąbrowie Białostockiej,
- Publiczne i niepubliczne placówki służby zdrowia w Dąbrowie Białostockiej,
- Placówki przedszkolne, oświatowe z terenu gminy Dąbrowa Białostocka, w tym świetlice środowiskowe działające przy Zespole Szkół Samorządowych w Dąbrowie Białostockiej,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Dąbrowie Białostockiej,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia” w Dąbrowie Białostockiej, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Fundacja GAMA w Dąbrowie Białostockiej,

- Eleos Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko - Gdańskiej w Białymstoku,
- CARITAS Archidiecezji Białostockiej w Białymstoku,
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie "Droga,, w Białymstoku,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Białymstoku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce

Rozdział 3.

Analiza SWOT systemu wspierania rodziny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - liczne, aktywne i otwarte na współpracę instytucje i organizacje działające na terenie gminy, - dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez jednostki i organizacje, - rozwijający się system pieczy zastępczej, - kompetentna, zaangażowana kadra, posiadająca rozpoznanie środowiska lokalnego, - zapewnienie dostępu do specjalistycznych szkoleń kadrom jednostek działających w obszarze wspierania rodziny, - dostęp do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, - funkcjonowanie placówek oświatowo wychowawczych, w tym świetlic środowiskowych, - funkcjonowanie placówek opieki zdrowotnej, - oferta zajęć pozalekcyjnych, - aplikowanie o środki zewnętrzne, realizacja projektów ze środków EFS, - oferta sportowa i zaplecze sportowe na terenie Gminy, - funkcjonowanie i rozwój oferty Punktu pomocy rodzinie – Punktu interwencji kryzysowej przy MOPS, - dostęp do usług asystenta rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom bezrobocia, - ubożenie rodzin w związku z rosnącymi kosztami utrzymania, - migracja zarobkowa, - ograniczenia środków finansowych pochodzących z budżetu państwa na realizowane przez Gminę zadania o charakterze społecznym, - niedostateczna liczba lokali socjalnych, - niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie potrzeby wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - brak nawyku korzystania ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, - bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, - brak pozytywnych wzorców w rodzinach dysfunkcyjnych, - niska świadomość i częsta bierność rodziców w zakresie edukacji dzieci oraz problemów wychowawczych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój stanowisk pracy asystenta rodziny i podnoszenie kwalifikacji, - utworzenie placówki wsparcia dziennego, - pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej i zabezpieczenie środków finansowych na ten cel, - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez realizację projektów wspieranych z EFS, - rozwój społecznej polityki państwa oraz zabezpieczenie środków budżetu państwa na ten cel, - rozwój oparty pomocowej Punktu pomocy rodzinie – Punktu interwencji kryzysowej przy MOPS, - zmiana mentalności społecznej w zakresie postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, - współpraca rodzin w zakresie rozwiązywania problemów życiowych, - rozwój wolontariatu, - edukacja rodziców, - zwiększenie i różnicowanie ofert kulturalnych, ofer spędzania wolnego czasu, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak świadomości i umiejętności w rodzinach dysfunkcyjnych w dotarciu do specjalistycznej pomocy, - system kształcenia nieadekwatny do potrzeb rynku pracy, - ubożenie społeczeństwa, w tym w wśród osób pracujących, - osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, - brak możliwości realizowania uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych najuboższych, - „wrastanie” w system pomocy społecznej, - niewystarczające środki finansowe przeznaczone na wsparcie rodzin i edukację, - niewystarczające środki finansowe na realizację działań z zakresu wspierania rodziny

Rozdział 4.

Cele programu

4.1 Cel główny programu:

Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

4.2 Cele szczegółowe:

- wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez pracę z rodziną,
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych,
- przeciwdziałanie marginalizacji rodziny oraz wykluczeniu społecznemu,
- podejmowanie działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym,
- podejmowanie działań skierowanych na zmianę społecznego postrzegania rodzin dysfunkcyjnych,
- integrowanie i rozwijanie lokalnego systemu wspierania rodzin.

Rozdział 5.

Realizacja programu

Działania ukierunkowane na realizację założonych celów:

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka: wsparcie asystenta rodziny, pomoc rodzin wspierających, praca socjalna z rodziną zagrożoną kryzysem	Urząd Miejski, MOPS	1. Liczba wspieranych rodzin
2	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, zawodowego, prawnego, mediacje	Urząd Miejski, MOPS, Placówki Oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	1. Liczba wspieranych rodzin 2. Liczba porad 3. Liczba spotkań mediacyjnych
3	Współpraca z placówkami oświatowymi, służbą zdrowia w zakresie wczesnej diagnozy problemów opiekuńczo - wychowawczych w rodzinach	MOPS, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Służba zdrowia	1. Liczba pozyskanych, udzielonych informacji 2. Liczba monitorowanych rodzin w wyniku pozyskanych informacji
4	Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom	Urząd Miejski, MOPS, M-GOK, Placówki Oświatowe Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	1. Liczba rodzin objętych pomocą
5	Prowadzenie i rozwój form wsparcia dziennego: świetlice środowiskowe, świetlica socjoterapeutyczna dla dzieci niepełnosprawnych, zajęcia rozwijające zainteresowania	Urząd Miejski, Placówki Oświatowe, M-GOK, Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	1. Liczba ośrodków wsparcia 2. Liczba dzieci objętych wsparciem
6	Prowadzenie i rozwijanie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Urząd Miejski, MOPS	1. Liczba osób objętych pomocą 2. Liczba godzin udzielonych usług
7	Pomoc w formie rodzin wspierających	Urząd Miejski, MOPS	1. Liczba rodzin wspierających 2. Liczba wspieranych rodzin
8	Organizowanie szkoleń,	Urząd Miejski, Placówki	1. Liczba szkoleń, porad,

	pogadanki, prelekcje, porad dla rodziców	Oświatowe, M-GOK, MOPS, Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	pogadanki, prelekcji
9	Rozwój wolontariatu	Urząd Miejski, Placówki Oświatowe, M-GOK, MOPS, Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	1. Liczba wolontariuszy
10	Promowanie integracji rodzinnej	Urząd Miejski, Placówki Oświatowe, M-GOK, Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	1. Liczba imprez, spotkań integracyjnych
11	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem	Placówki zdrowia, Placówki oświatowe, MOPS	1. Liczba monitorowanych rodzin
12	Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem	Urząd Miejski, MOPS, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	1. Liczba zorganizowanych form wypoczynku 2. Liczba uczestników
13	Realizacja programów i projektów wspierających rodzinę	Urząd Miejski, MOPS, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	1. Liczba realizowanych programów, projektów 2. Liczba beneficjentów
14	Monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Policja, Placówki Oświatowe	1. Liczba monitorowanych rodzin
15	Finansowanie szkoleń kadr pracujących w zakresie wspierania rodziny, rodzin wspierających	Urząd Miejski, jst, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, organizacje i stowarzyszenia	1. Liczba szkoleń 2. Liczba osób objętych szkoleniami
16	Udział w kosztach umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej zgodnie z ustawą	Urząd Miejski, MOPS	1. Liczba umieszczonych dzieci, za które ponoszona jest odpłatność

Rozdział 6. Efekty programu

1. Przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej
2. Wzrost poziomu funkcjonowania rodzin z zaburzoną funkcją opiekuńczą – wychowawczą
3. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin zagrożonych i przeżywających kryzys
4. Wzrost poziomu życia dziecka w rodzinach zagrożonych i przeżywających kryzys
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodzin zagrożonych i przeżywających kryzys
6. Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Rozdział 7. Źródła finansowania

Źródłem finansowania Programu:

1. Środki własne Gminy
2. Środki pozabudżetowe

Rozdział 8. Kontrola realizacji programu

1. Stały, bieżący monitoring programu w celu uzyskania danych na temat realizacji przyjętych działań w zakresie czasu ich realizacji, wskaźników, źródeł finansowania oraz przedłożenia na osiągnięcie rezultatów programu.

2. Sprawozdanie z realizacji programu co roku sporządzane i przedkładane Radzie Miejskiej w Dąbrowie Białostockiej przez Kierownika MOPS w Dąbrowie Białostockiej.

3. Ewaluacja mająca na celu udzielenie informacji o osiągniętych rezultatach i stopniu realizacji celów programu.